

الگوی مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها در پیشگیری اجتماعی از جرم^۱

خلیل قاسم‌نژاد^۲، علیرضا جزینی^۳، یوسف محمدی‌مقدم^۴ و عبدالله هندیانی^۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۹/۲۷

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۱/۱۸

چکیده

زمینه و هدف: مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها می‌تواند به‌عنوان بستر ساز پیشگیری اجتماعی از جرم در کنار سایر پیشگیری‌ها، پلیس را در کنترل جرائم یاری کند؛ بنابراین هدف پژوهش حاضر، طراحی الگوی مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها در پیشگیری اجتماعی از جرم است.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش پیمایشی است. جامعه آماری شامل مدیران سازمان‌های مسئول براساس قانون پیشگیری از جرم هستند که با استفاده از جدول مورگان تعداد ۲۱۷ نفر از آنان به روش نمونه‌گیری به‌صورت تصادفی سیستماتیک انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه محقق‌ساخته است که روایی محتوایی آن تایید و پایایی آن به روش آلفای کرونباخ محاسبه شد. یافته‌ها: ابعاد مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها در پیشگیری از جرم شامل بعد قانونی، احتیاطی، اقتصادی و اخلاقی است که به‌ترتیب مؤلفه‌های فراگیر کردن قانون، عدالت اجتماعی، توجه به منافع اقتصادی و تعهد به قوانین در رتبه اول قرار دارند و بیشترین همبستگی بین ابعاد احتیاطی و اقتصادی و کمترین رابطه بین بعد قانونی و اقتصادی، به‌دست آمد.

نتایج: تاثیر ابعاد پیشگیری اجتماعی از جرم در وضعیت مطلوب مثبت، اما در وضعیت موجود قابل قبول ارزیابی شد و در اولویت‌بندی، بعد احتیاطی و اخلاقی بیشترین اثرگذاری را داشته که در صورت فعال شدن سازمان‌های مرتبط برای اجرایی کردن مؤلفه‌ها و شاخص‌های این دو بعد، به‌ویژه کاهش آسیب‌های اجتماعی، کاهش تعارض‌های اجتماعی و کمک به آموزش‌های همگانی در پیشگیری اجتماعی از جرم موثر خواهد بود.

کلیدواژه‌ها: سازمان، مسئولیت اجتماعی، پیشگیری از جرم، پیشگیری اجتماعی از جرم.

□ استناد: قاسم‌نژاد، خلیل؛ جزینی، علیرضا؛ محمدی‌مقدم، یوسف؛ هندیانی، عبدالله (بهار، ۱۳۹۸). الگوی مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها در

پیشگیری اجتماعی از جرم. فصلنامه پژوهش‌های مدیریت/انتظامی، ۱۴(۱)، ۹-۳۲.

۱. این مقاله برگرفته از رساله دکتری رشته مدیریت پیشگیری از جرم در دانشکده فرماندهی و ستاد دانشگاه علوم انتظامی امین است.

۲. دانشجوی دکتری مدیریت پیشگیری از جرم دانشگاه علوم انتظامی امین. رایانامه: kh_ghasemi2013@yahoo.com

۳. دانشیار گروه پیشگیری انتظامی دانشگاه علوم انتظامی امین و رئیس انجمن علمی پژوهش‌های انتظامی ایران. (نویسنده مسئول).

رایانامه: alirj1101@gmail.com

۴. دانشیار گروه مدیریت راهبردی دانشگاه علوم انتظامی امین و عضو انجمن علمی پژوهش‌های انتظامی ایران. رایانامه: you_mohammad@yahoo.com

۵. دانشیار گروه مدیریت راهبردی دانشگاه علوم انتظامی امین و عضو انجمن علمی پژوهش‌های انتظامی ایران. رایانامه: Hendiani.sl343@gmail.com

مقدمه

مسئولیت اجتماعی را پیروی از قوانین اجتماعی و برآوردن انتظاراتی که جامعه از فرد دارد تعریف کرده‌اند؛ این قوانین از نقش‌های اجتماعی استنباط شده و در واقع بیانگر هنجارهای فرهنگی و اجتماعی است و چگونگی و میزان تعهد و التزام فرد نسبت به افراد دیگر جامعه را نشان می‌دهد (فورد^۱، ۱۹۸۲). یکی از الزامات مسئولیت اجتماعی تعهد سازمانی است؛ تعهد سازمانی بیانگر وابستگی سازمانی است. مفاهیم متعددی مانند وجدان، اخلاق کاری، رغبت و مسئولیت‌پذیری با وجود داشتن تفاوت‌های متعددی معادل با تعهد مورد استفاده قرار می‌گیرند؛ به عبارتی مانند خیلی از مفاهیم روان‌شناختی سازمانی، تعهد نیز به شیوه‌های متفاوتی تعریف شده است (شکرزاده، ۱۳۸۱، ص ۲۹)؛ امروزه ارتقاء ارزش‌های مسئولیت اجتماعی در سازمان‌ها و شرکت‌ها، به بحثی مهم در مجامع علمی تبدیل شده است.

پژوهشگران بسیاری به بررسی ابعاد مختلف مسئولیت اجتماعی پرداخته و به‌خصوص بعد بشردوستانه و داوطلبانه آن را مورد نقد و بررسی قرار داده‌اند؛ از آنجا که سازمان‌ها براساس نیازهای اجتماعی ایجاد و به‌عنوان پدیده‌های قدرتمند، تأثیرات مثبت و منفی زیادی بر جامعه و نهادها، فعالیت‌ها و فرایندهای آن گذاشته و می‌گذارند، ضروری است که نسبت به این تصمیم‌ها و اقدام‌های اثرگذار خود بر جامعه مسئولیت‌پذیر بوده و ملاحظات اخلاقی را رعایت کنند (کاووسی^۲، ۲۰۱۱، ص ۱۱)؛ در هر جامعه‌ای، مردم برای زندگی اجتماعی و توسعه اقتصادی و رفاه اجتماعی، نیاز به آرامش و امنیت دارند و مؤلفه‌های فراوانی در ایجاد و حفظ امنیت تأثیرگذار است که این مؤلفه‌ها از وظایف نهاد‌های گوناگونی به‌شمار می‌رود؛ ولی عموم مردم، پلیس را به‌عنوان مظهر تامین امنیت و آرامش می‌شناسند و هر ناهنجاری و یا جرمی که رخ می‌دهد تنها نهادی که باید در مقابل مردم پاسخگو باشد را پلیس می‌دانند؛ درحالی که چنانچه نهاد خانواده و جامعه و سازمان‌های مختلفی که در راستای منافع اقتصادی و سیاسی خود تلاش می‌کنند، قسمتی از منافع خود را در زمینه مسئولیت نوع‌دوستانه که همان اقدام در زمینه پیشگیری اجتماعی از جرم است صرف کنند، دیگر مردم فقط پلیس را در مقابل بروز ناهنجاری‌های اجتماعی که سایر دستگاه‌ها در پیشگیری

1. Ford

2. Kavousi

از آن مسئولیت مستقیم دارند، مسئول نمی‌دانند و پلیس نیز می‌تواند با برنامه‌ریزی و طراحی، اقدامات مختلف دیگری به‌خصوص در حوزه‌های پیشگیری انتظامی و وضعی به‌عمل آورد.

مدیران امروز باید علاوه بر مهارت‌های فنی، انسانی و ادراکی، به مهارت اداره مسائل اجتماعی نیز مجهز بوده و مسائل جامعه را جزء اهداف سازمانی خود قرار دهند؛ سازمانها باید این مسئولیت را حس کنند که مشکلات جامعه بخشی از مشکلات آنان به‌شمار می‌آید و باید به حل و فصل آنها همت گمارند و بخشی از امکانات مالی و انسانی خود را در این راه بکار گیرند (الوانی و ریاحی، ۱۳۸۲، ص ۳۱۵). یکی از مسائل و مشکلات اجتماعی که طی سال‌های اخیر توجه بسیاری از صاحب‌نظران و دست‌اندرکاران جوامع مختلف را به خود جلب کرده است، بی‌توجهی و پای‌بندی سازمان‌ها و مدیران به وظیفه و مسئولیت اجتماعی‌شان است (الوانی و قاسمی، ۱۳۷۷، ص ۱۳). در این میان، پیشگیری از جرم از شاخص‌ترین و بارزترین وظایف پلیس است، که فقط وظیفه پلیس نیست، زیرا در هر جامعه، دستگاه‌ها، نهادها و سازمان‌های گوناگونی فعالیت دارند که هر یک با کارکردهای مثبت و منفی خود، در اجتماعی‌شدن افراد، به‌ویژه جوانان و نوجوانان نقشی بسزا دارند؛ بنابراین تمرکز بر پیشگیری اجتماعی در قیاس با سایر انواع پیشگیری برای پلیس و سایر نهادها بسیار مفید خواهد بود. به همین دلیل مسئولیت اجتماعی سازمان موضوع حساسیت برانگیزی است که در سال‌های اخیر مورد توجه ویژه‌ای قرار گرفته و عامل اساسی بقای هر سازمانی محسوب و برای آنان مزایای دوجانبه‌ای خواهد داشت؛ به‌طوری‌که هم سازمان از رویکرد اخلاقی‌تر و منسجم‌تر خود نفع می‌برد و هم جامعه و طرف‌های ذینفع نظر و برداشت بهتری از عملکرد و نقاط قوت سازمان خواهند داشت. پژوهش در مورد مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها از دیدگاه‌های مختلف دارای اهمیت است. اما باوجود تعیین وظایف برای هر یک از سازمان‌ها در پیشگیری از جرم، مسئولیت‌پذیری مناسبی از سوی آنان در این حوزه مشاهده نمی‌شود؛ بنابراین پژوهش حاضر به‌دنبال این است که با بررسی الگوهای موجود مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها، با در نظر گرفتن شرایط محیطی کشور ایران و نظر خبرگان، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مسئولیت اجتماعی و وضعیت موجود آن را مورد بررسی قرار دهد.

براساس مفهوم مسئولیت‌پذیری اجتماعی، از آن جایی که سازمان‌ها نیز مانند اشخاص حقیقی

عضوی از اجتماع به‌شمار می‌روند و مانند سایر اعضای جامعه نسبت به محیط پیرامون خود مسئولیت دارند، ضروری است که علاوه بر بهبود عملکرد اقتصادی و اجتماعی خود، ارتقای استانداردهای زندگی اجتماعی افراد جامعه را در دستور کار خود قرار دهند (آلوجنا، ۲۰۱۰، ص ۶۱۲)؛ همچنین، سازمان‌ها باید به‌منظور نیل به پاسخ‌گویی اجتماعی در مقابل ذینفعان و سایر افراد جامعه، به دغدغه‌های جامعه در خصوص محیط زیست، امور اجتماعی و بشردوستی اهمیت داده و بسته به فرهنگ سازمانی خاص خود، به تدوین سیاست‌های سازمانی مربوط به مسئولیت‌پذیری اجتماعی مبادرت کنند (اوبیس، الاس، ۱۹۹۲، ص ۹۲). براساس پژوهش‌های انجام شده، پرداختن به مقوله مسئولیت‌پذیری اجتماعی نه تنها برای سازمان‌های صنعتی و خدماتی بلکه برای سایر سازمان‌ها نیز موثر بوده و به تشکیل جامعه‌ای متعهد کمک خواهد کرد اما آنگونه که به مفهوم و انگیزه فعالیت‌های مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان‌ها و شرکت‌ها در کشورهای غربی توجه شده است در کشورهای در حال توسعه توجه نشده است. در کشور ما نیز مسئولیت‌پذیری به‌ویژه در بخش پیشگیری از جرائم و آسیب‌های اجتماعی مطلوب نیست به‌نحوی که بیشتر مسئولیت‌ها به دوش نیروی انتظامی و دستگاه قضا است. بنابراین بدون تردید می‌توان گفت تکیه یک‌جانبه به مقررات جزایی و کیفری نمی‌تواند در اصلاح مجرم و پیشگیری از وقوع جرم و تکرار جرایم موثر باشد.

مبانی نظری

عده‌ای از جرم‌شناسان معتقدند که پیشگیری، هر تدبیر سیاست جنایی است که هدف آن تهدید مرتکبان رفتارهای مجرمانه و تحدید ارتکاب جرائم از راه غیرممکن کردن، دشوار کردن و یا کاهش احتمال وقوع آن‌ها باشد، بدون این که به اعمال کیفر متوسل شویم (نیازپور، ۱۳۸۳، ص ۱۲۷)؛ در مقابل عده‌ای دیگر نیز تأکید کرده‌اند که پیشگیری از جرم دربرگیرنده تدابیر و اقداماتی است که میزان بزهکاری را کاهش می‌دهد. بدین صورت که از یک‌سو علل اثرگذار بر ارتکاب جرم را شناسایی کرده و از سوی دیگر، ابتکارات مناسبی را برای مبارزه با این علل اعمال می‌کند

(نجفی‌ابرنده‌آبادی، ۱۳۸۷، ص ۴۱). مرکز بین‌المللی پیشگیری از جرایم، پیشگیری را چنین تعریف کرده است: «هر عملی که باعث کاهش بزهکاری، خشونت و ناامنی، از طریق مشخص کردن و رفع عوامل ایجادکننده این مشکلات به روش علمی شود» (رجیبی پور، ۱۳۸۳، ص ۵). در تقسیم‌بندی‌های اصلی پیشگیری از جرم، به گونه‌هایی مانند موارد زیر اشاره شده است:

پیشگیری وضعی شامل اقدامات و روش‌هایی برای کاهش فرصت جرم است که به‌سوی شکل کاملاً خاصی از جرم نشانه می‌رود، همچنین متضمن طراحی و مدیریت محیط بی‌واسطه (صحنه و محل وقوع جرم) یا همان نظارت و تحت نفوذ درآوردن هرچه پایدارتر و سازمان‌یافته‌تر محل وقوع جرم است، به‌طوری‌که زحمات و خطرات ناشی از اقدام برای ارتکاب جرم را افزایش داده و سود حاصله، که در نظر بیشتر مجرمان جلوه‌گر می‌شود، را کاهش دهد (صفاری، ۱۳۸۸، ص ۱۲). پیشگیری اجتماعی بر بسیج اشخاص و گروه‌هایی استوار است که می‌توانند در خصوص رفع موانع مشارکت عمومی در توسعه پایدار و ایجاد جوامع سالم و پایدار کمک کنند. پیشگیری اجتماعی به‌دنبال بهبود توانایی مردم برای زندگی در محیط امن و مشارکت کامل در محیط اجتماعی است؛ این نوع پیشگیری در مورد سرچشمه‌های معضلات اجتماعی اعمال می‌شود (محمدنسل، ۱۳۹۱، ص ۵۹ و ۶۰). به‌طور کلی می‌توان گفت در این نوع پیشگیری با رویکرد کلان به عوامل بروز بزهکاری از قبیل فقر اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی توجه شده و با توسعه اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و... در جامعه از بروز بزهکاری جلوگیری می‌شود (زینالی، ۱۳۹۱، ص ۱۰۳).

پیشگیری رشدمدار درصدد شناسایی عوامل خطر بزهکاری هستند تا با شناسایی آن‌ها مانع شوند تا این عوامل در کودکان و نوجوانان رشد کنند و آنان را مرتکب انحراف، و سپس جرم کنند (نجفی‌ابرنده‌آبادی، ۱۳۹۰، ص ۱۱۶).

پیشگیری جامعه‌مدار در پی خنثی‌سازی عوامل جرم‌زا در محیط اجتماعی است؛ پلیس نیز در این نوع پیشگیری، با مداخله در روند جامعه‌پذیری، تعامل با بخش‌های گوناگون اجتماعی و مشارکت با نهادهای ذیربط خواهد توانست نقش قابل توجهی را در پیشگیری اجتماعی ایفا کند، مانند تعامل پلیس با دانش‌آموزان برای کاهش بزهکاری با استفاده از ابزار آگاه‌سازی و اقتناع (بیات و شرافتی پور و عبدی، ۱۳۸۷، ص ۴۹).

پارادایم مسئولیت اجتماعی در ادبیات آکادمیک به سال ۱۹۲۰ باز می‌گردد. توجه نوین به توسعه مسئولیت اجتماعی، در زمانی است که هر دو ادبیات آکادمیک و مدیریتی شروع به تعیین وظایف اجتماعی سازمان‌ها کردند (پرینی^۱، ۲۰۰۶، ص ۳۱۱)؛ قدیمی‌ترین توجه به مسئولیت اجتماعی شرکت مربوط به سال ۱۹۵۳ و زمانی است که «بوونیک^۲» تعریف اولیه از مسئولیت اجتماعی ارائه کرد: «تعهدات کسب و کار و افراد تجاری برای پیشگیری آن دسته از سیاست‌ها، تصمیم‌گیری‌ها و فعالیت‌هایی است که از نظر اهداف و ارزش‌های جامعه مطلوب هستند» (چوی و گاری^۳، ۲۰۰۸، ص ۳۴۶). اصطلاح مسئولیت اجتماعی سازمان به وسیله سه کلمه‌ای که تشکیل‌دهنده آن هستند تعریف شده است: «سازمان، اجتماع و مسئولیت»، بنابراین مسئولیت اجتماعی سازمان می‌تواند به عنوان فعالیت یک کسب و کار یا شرکت‌هایی دیده شود که از جامعه در جایی که آنها فعالیت می‌کنند، مراقبت می‌کنند

حساس‌یگانه و برزگر (۱۳۹۲)، ابعاد مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها را به صورت زیر برشمرده‌اند: مسئولیت اقتصادی: این مسئولیت، شالوده همه ابعاد در هرم مسئولیت اجتماعی سازمان است و مهمترین بعد آن است زیرا هر سازمان باید به منظور ابقای خود در بازار و منفعت‌رسانی به جامعه، سودآوری داشته باشد و شامل: تولید منافع، فراهم کردن مشاغل و تولید محصولات و خدمات بهتر به مشتریان می‌شود.

مسئولیت قانونی: در درجه اهمیت کمتری نسبت به بعد قبلی قرار دارد و نشان‌دهنده این اصل است که هر کسب‌وکار مستلزم پیروی از قوانین و مقررات تعیین‌شده برای صلاح همگان است. مسئولیت قانونی، وظایف قانونی، پیروی از قانون و بازی کردن طبق قوانین بازی را شامل می‌شود. مسئولیت اخلاقی: مسئولیت اخلاقی، مبهم‌ترین بعدی است که «کارول^۴» مطرح کرده است؛ این بعد به عنوان انتظارات جامعه از سازمان مبنی بر اینکه ارزش‌ها و هنجارهای جامعه را مدنظر داشته باشد و به آنها احترام بگذارد توصیف می‌شود و فراتر از چارچوب قوانین مکتوب است و شامل: پایبندی به اصول اخلاقی، انجام کارهای درست، عدالت، انصاف و التزام به حقوق و اصول

1. Perrini

2. Bovenic

3. Choi & Gary

4. Carroll

اخلاقی می‌شود.

مسئولیت احتیاطی/ (نوع دوستانه): تلاشی داوطلبانه از سوی سازمان به منظور رسیدگی به مسائل و معضلات جامعه است. این مسئولیت یعنی صرف نظر کردن از پول و زمان برای خدمات داوطلبانه، همکاری داوطلبانه، کمک‌های داوطلبانه که بیشتر بحث و جدل‌ها در مورد مشروعیت و حدود مرز مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها بر همین موضوع تاکید دارد؛ برخی از این موارد شامل: بلایای شهری، معضلات مواد مخدر، مشروبات الکلی، فقر، جرم، بیسوادی، کمبود بودجه آموزشی و ... است (حساس یگانه و برزگر، ۱۳۹۲، صص ۲۱۹-۲۲۰).

مدل کلی مسئولیت صنفی پذیرفته شده، توسط «کیت دیویس»^۱ ارائه شده است. دیویس پنج قضیه عمده را فهرست کرده و توضیح می‌دهد که چرا و چگونه کسب و کارها باید متعهد باشند تا اقداماتی را به عمل آورند که از رفاه جامعه و همچنین سازمان حمایت می‌کنند و آنها را بهبود می‌دهند (دیویس، ۱۹۷۵، ص ۶۵۰). این قضایا عبارت‌اند از: ۱- مسئولیت اجتماعی از قدرت اجتماعی ناشی می‌شود؛ ۲- کسب و کارها باید به‌عنوان یک سیستم باز دو جانبه عمل کنند؛ ۳- هزینه‌های اجتماعی و مزایای یک فعالیت، محصول یا خدمت در صورتی که لازم است تداوم یابند، باید در تصمیم‌گیری‌ها به‌طور کامل محاسبه شوند؛ ۴- هزینه‌های اجتماعی مربوط به هر فعالیت، محصول یا خدمت باید به مشتری انتقال یابند و ۵- نهادهای بازرگانی (به‌مثابه شهروندان) مسئولیت دارند تا در مسائل اجتماعی که خارج از حوزه‌های عملیاتی معمول آنها هستند، درگیر شوند.

لانتوس^۲ (۲۰۰۲)، مسئولیت اجتماعی شرکت را به مسئولیت اجتماعی اخلاقی، بشردوستانه Z که می‌تواند در نتیجه فعالیت‌های آنها به دیگران و جامعه وارد شود، وجود دارد. براساس نظر لانتوس، مسئولیت اجتماعی باید بر دو مفهوم تمرکز کند: جلوگیری از آسیب‌ها و صدماتی که می‌تواند در نتیجه فعالیت‌های شرکت باشد و انجام اهداف راهبردی کسب و کار.

پژوهش حاضر با الهام از نتایج پژوهش‌های قبلی سعی در معرفی مؤلفه‌های پیشگیری اجتماعی در پژوهش‌های مربوط به مسئولیت اجتماعی دارد و به عبارت دیگر در این پژوهش رابطه بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان‌ها با پیشگیری اجتماعی از جرم در استان تهران بررسی شد. در

1. Kate Davic

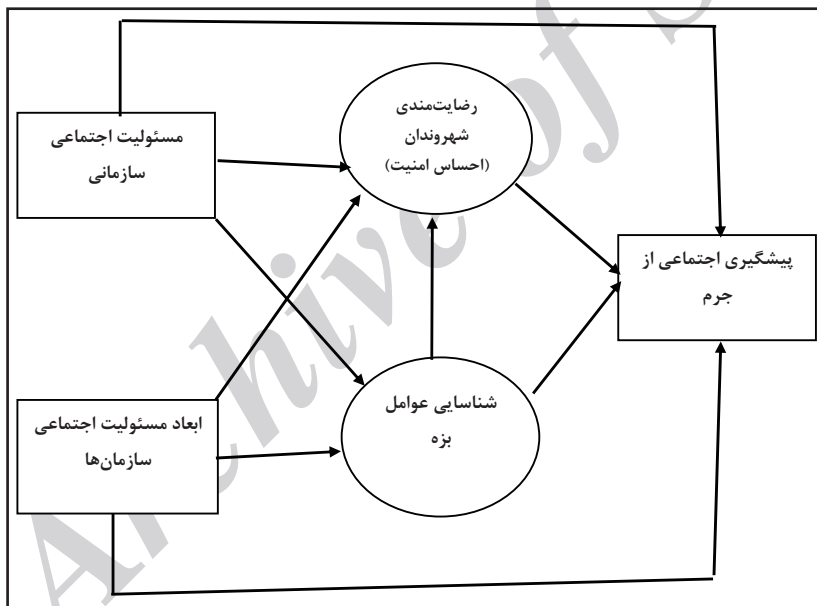
2. Lantos

این پژوهش مدل آمریکایی و اروپایی رضایت‌مندی مشتری به‌عنوان مدل مبنا برای توجیه مدل مفهومی پژوهش استفاده شد.

در رابطه با مسئولیت اجتماعی و رابطه آن با متغیرهای دیگر همچون فرهنگ سازمانی، تعهد سازمانی، محافظه کاری، قابلیت‌های اجتماعی، حسابداری و...، پژوهش‌های زیادی انجام شده اما در هیچکدام از این پژوهش‌ها، به رابطه مسئولیت اجتماعی و پیشگیری اجتماعی از جرم پرداخته نشده است، با این وجود، به برخی از این پژوهش‌ها اشاره می‌شود. پوراسدی و معدنی (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «تأثیر مؤلفه‌های مسئولیت اجتماعی بر کیفیت ارائه خدمات انتظامی» با هدف شناسایی مؤلفه‌های مسئولیت اجتماعی و تأثیر آن بر کیفیت ارائه خدمات انتظامی در سرکلانتری سوم شهر تهران، به این نتیجه رسیده‌اند که مؤلفه‌های مسئولیت اجتماعی، بر کیفیت ارائه خدمات انتظامی تأثیر مثبت و معناداری دارند و به عبارت دیگر، سازمان پلیس هر اندازه که به مسئولیت اجتماعی خویش اهمیت بدهد، به‌طور مستقیم بر کیفیت ارائه خدمات انتظامی تأثیر می‌گذارد. بابائیان، علیزاده و زارع (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «شناسایی و رتبه‌بندی ابعاد مسئولیت‌پذیری اجتماعی ناجا در تأمین امنیت» که در شهر قزوین انجام شده است، به این نتایج رسیده‌اند که چهار عامل مسئولیت‌پذیری اجتماعی شامل اجتماعی-دینی، فرهنگی، سیاسی و شغلی-سازمانی بر موضوع امنیت تأثیر داشته و نقش عامل شهروندی بر امنیت رد می‌شود. همچنین در رتبه‌بندی به‌دست آمده تأثیر ابعاد مسئولیت‌پذیری بر امنیت از بیشترین به کمترین به این صورت است: اجتماعی-دینی، شغلی-سازمانی، فرهنگی و سیاسی. مجیبی و نبوی (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «رابطه بین سرمایه اجتماعی و مسئولیت اجتماعی» که به مطالعه دانشگاه آزاد اسلامی واحد فیروزکوه پرداخته‌اند، به این نتایج رسیده‌اند که بین سرمایه اجتماعی و مسئولیت اجتماعی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد فیروزکوه رابطه معناداری وجود دارد. مثبت بودن ضریب همبستگی بیانگر رابطه مستقیم این دو مؤلفه است. یزدان‌پناه و حکمت (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی جوانان»، به بررسی مسئولیت‌پذیری اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه شهید باهنر کرمان پرداختند. نتایج پژوهش یادشده نشان می‌دهد که احساس عزت نفس، شیوه فرزندپروری منسجم، صمیمی و پاسخگو، مشارکت اجتماعی

رسمی و غیررسمی، اعتماد اجتماعی بین شخصی، اعتماد تعمیم یافته و نهادی و جنسیت و پایگاه اقتصادی اجتماعی، متغیرهای تأثیرگذار بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی هستند. نتایج پژوهش استانستی و سالارزهی (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «بررسی دیدگاه‌های اعتقادی و بشردوستانه مسئولیت‌پذیری اجتماعی مدیران» نشان‌دهنده جذابیت رابطه کسب‌وکارها با عملکرد مسئولانه از دیدگاه بشردوستانه برای مدیران به‌منظور بهبود بخشیدن به نتایج اقتصادی و رقابت‌پذیری است. احمدی، الوانی و معمارزاده‌طهران (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان «سیر تکوینی پاسخگویی اجتماعی سازمانی و ارائه مدلی بسط مفهومی آن در سازمان‌های دولتی»، ضمن شناسایی شاخص‌ها، مؤلفه‌ها و ابعاد مفهوم پاسخگویی اجتماعی متناسب با سازمان‌های ایرانی، مدلی را ارائه کرده است که می‌تواند برای ارزیابی میزان پاسخگویی اجتماعی در سازمان‌های دولتی ایرانی استفاده شود. مشبکی و خلیلی شجاعی (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه فرهنگ سازمانی و مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها» به این نتیجه رسیده‌اند که بین مؤلفه‌های فرهنگ سازمان و مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان همبستگی مثبت و بالایی وجود دارد، همچنین مدل ذهنی کارکنان، اصلی‌ترین مؤلفه موثر بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان است. صمدی، حسینی، شعبانی و سهرابی (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان با قابلیت اجتماعی آن» به این نتیجه رسیده‌اند که رابطه معنادار و مستقیم بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی با قابلیت‌های شایستگی، قابلیت‌های چابکی، انعطاف‌پذیری، سرعت و پاسخگویی وجود دارد. کیم، پارک و ویر^۱ (۲۰۱۲) در پژوهشی با عنوان «مقایسه تأثیر نگرش‌های سنتی و ارزش‌های فرهنگی بر درک مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌های کره‌ای» که به روش کیفی و مصاحبه عمیق انجام شده است به این نتیجه رسیده‌اند که مسئولیت‌پذیری اجتماعی کارکنان با روحیه و انگیزش شغلی آنها در ارتباط مستقیم است. آنها نشان دادند که ارتباط دو متغیر در دو کشور کره و انگلستان متفاوت است؛ انگیزش کارکنان در مسئولیت‌پذیری اجتماعی بیشتر ناشی از نیاز است، در حالی که در انگلستان این امر برای کسب موفقیت‌های فردی است. از همه مهمتر یافته‌های آنها نشان داد که عوامل سیاسی، فرهنگی و نهادی در ارتباط بین مسئولیت‌پذیری

اجتماعی سازمان‌ها و انگیزش موثرند. سیل^۱ (۲۰۱۲) در پژوهش «مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان‌ها و کارکنان» به این نتیجه رسیده است که مسئولیت‌پذیری اجتماعی می‌تواند عملکرد کارکنان را افزایش داده و در نهایت منجر به بالارفتن تعهد سازمانی آنها شود. البته در این پژوهش تأثیر مثبت و منفی مسئولیت‌پذیری اجتماعی بر کارکنان بررسی شده و نتیجه نهایی به‌دست آمده حاکی از آن است که مسئولیت‌پذیری اجتماعی برای کارکنان سازمان بسیار مهم است. در نهایت پژوهشگر یادشده پیشنهاد می‌کند که اگر شرکت‌ها و سازمان‌ها می‌خواهند به نیازهای کارکنان پاسخ مناسب بدهند و انگیزه و تعهد سازمانی آنها را حفظ کنند، ناگزیر هستند در فعالیت‌های مسئولیت‌پذیری اجتماعی درگیر شوند.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش (محقق ساخته)

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است که به‌روش پیمایشی انجام شد. با توجه به اینکه جامعه آماری پژوهش ۵۰۰ نفر از کارشناسان دوازده سازمان تأثیرگذار در پیشگیری از جرم مستقر در

1. Ceil Chenoy

استان تهران بودند، حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان، ۲۱۷ نفر برآورد شد که با استفاده از روش نمونه‌گیری به صورت تصادفی سیستماتیک انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه محقق‌ساخته با استفاده از مقیاس لیکرت بود. برای تعیین روایی پرسشنامه از روش روایی محتوا با استفاده از نظر صاحب‌نظران استفاده شد و پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفت. براساس محاسبه‌های انجام شده، میزان آلفای کرونباخ این پژوهش در رابطه با مسئولیت اقتصادی، مسئولیت قانونی، مسئولیت اخلاقی و مسئولیت احتیاطی و پیشگیری اجتماعی از جرم به ترتیب برابر با ۰/۸۸، ۰/۸۲، ۰/۸۶، ۰/۸۸ و ۰/۸۴ بود.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی: در بخش توصیفی متغیرهای مستقل و وابسته، ویژگیهای فردی در قالب جداول توزیع فراوانی تشریح شده است.

جدول ۱. توصیف کلی جمعیت نمونه

ردیف	متغیر	طبقه	فراوانی	درصد	درصد فراوانی تجمعی
۱	سن	۲۵ تا ۳۵ سال	۴۷	۲۴	۲۴
		۳۶ تا ۴۵ سال	۹۳	۴۷/۴	۷۱/۴
		۴۶ تا ۵۵ سال	۵۴	۲۷/۶	۹۹
		۵۶ سال و بالاتر	۲	۱	۱۰۰
۲	وضعیت تاهل	مجرد	۵	۲/۶	۲/۶
		متاهل	۱۹۱	۹۷/۴	۱۰۰
۳	تحصیلات	کارشناسی	۶۵	۳۳/۲	۳۳/۲
		کارشناسی ارشد	۹۰	۴۵/۹	۷۹/۱
		دکتر و بالاتر	۴۱	۲۰/۹	۱۰۰
۴	سابقه خدمت	۶ تا ۱۰ سال	۷۸	۳۹/۸	۳۹/۸
		۱۱ تا ۱۵ سال	۸۰	۴۰/۸	۸۰/۶
		۱۶ سال و بالاتر	۳۸	۱۹/۴	۱۰۰

جدول ۲. بررسی توصیفی رابطه سن و ابعاد مسئولیت اجتماعی

ابعاد	گروه سنی	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار آزمون اف	سطح معناداری
قانونی	۲۵ تا ۳۵ سال	۳/۹۵	۰/۳۱	۹/۱۲	۰/۰۰۰
	۳۶ تا ۴۵ سال	۴/۰۶	۰/۵۰		
	۴۶ تا ۵۵ سال	۴/۳۷	۰/۴۷		
	۵۶ سال و بالاتر	۴/۶۶	۰/۲۱		
احتیاطی	۲۵ تا ۳۵ سال	۴/۱۸	۰/۴۶	۲/۷۷	۰/۰۴۳
	۳۶ تا ۴۵ سال	۴/۱۳	۰/۷۶		
	۴۶ تا ۵۵ سال	۴/۴۷	۰/۴۷		
	۵۶ سال و بالاتر	۴/۳۷	۰/۲۳		
اقتصادی	۲۵ تا ۳۵ سال	۴/۱۰	۰/۶۲	۳/۳۷	۰/۰۲۰
	۳۶ تا ۴۵ سال	۴/۰۹	۰/۸۰		
	۴۶ تا ۵۵ سال	۴/۴۴	۰/۴۴		
	۵۶ سال و بالاتر	۴/۲۵	۰/۳۹		
اخلاقی	۲۵ تا ۳۵ سال	۴/۱۶	۰/۵۶	۲/۱۶	۰/۰۹۳
	۳۶ تا ۴۵ سال	۴/۱۲	۰/۷۶		
	۴۶ تا ۵۵ سال	۴/۴۰	۰/۴۸		
	۵۶ سال و بالاتر	۴/۲۰	۰/۷۴		

جدول ۳. بررسی توصیفی رابطه وضعیت تاهل و ابعاد مسئولیت اجتماعی

ابعاد	وضعیت تاهل	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار آزمون تی	سطح معناداری
قانونی	مجرد	۴	۰/۶۷	۰/۶۸۸	۰/۴۰۸
	متاهل	۴/۱۳	۰/۴۸		
احتیاطی	مجرد	۴/۳۵	۰/۵۳	۰/۳۷۸	۰/۵۳۹
	متاهل	۴/۲۶	۰/۶۳		
اقتصادی	مجرد	۴/۲	۰/۵۸	۰/۰۹۶	۰/۷۵۸
	متاهل	۴/۱۹	۰/۶۹		
اخلاقی	مجرد	۴/۳۶	۰/۵۳	۰/۰۳۹	۰/۸۴۴
	متاهل	۴/۲۰	۰/۶۶		

جدول ۴. بررسی توصیفی رابطه میزان تحصیلات و ابعاد مسئولیت اجتماعی

ابعاد	میزان تحصیلات	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار آزمون اف	سطح معناداری
قانونی	کارشناسی	۴/۰۶	۰/۴۵	۰/۹۷۱	۰/۳۸۰
	کارشناسی ارشد	۴/۱۶	۰/۴۴		
	دکترا و بالاتر	۴/۱۶	۰/۶۱		
احتیاطی	کارشناسی	۴/۲۶	۰/۵۷	۰/۷۴۱	۰/۴۷۸
	کارشناسی ارشد	۴/۳۱	۰/۶۰		
	دکترا و بالاتر	۴/۱۷	۰/۷۸		
اقتصادی	کارشناسی	۴/۱۵	۰/۷۱	۰/۶۶۲	۰/۵۱۷
	کارشناسی ارشد	۴/۲۵	۰/۶۰		
	دکترا و بالاتر	۴/۱۳	۰/۸۱		
اخلاقی	کارشناسی	۴/۱۸	۰/۶۲	۰/۳۲۲	۰/۷۲۵
	کارشناسی ارشد	۴/۲۵	۰/۶۲		
	دکترا و بالاتر	۴/۱۶	۰/۷۸		

جدول ۵. بررسی توصیفی رابطه سابقه خدمتی و ابعاد مسئولیت اجتماعی

ابعاد	سابقه خدمتی	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار آزمون اف	سطح معناداری
قانونی	۶ تا ۱۰ سال	۴/۰۶	۰/۴۰	۱/۰۰۵	۰/۳۶۸
	۱۱ تا ۱۵ سال	۴/۱۶	۰/۴۷		
	۱۶ سال و بالاتر	۴/۱۳	۰/۶۳		
احتیاطی	۶ تا ۱۰ سال	۴/۲۸	۰/۵۰	۱/۳۵	۰/۲۶۰
	۱۱ تا ۱۵ سال	۴/۳۲	۰/۶۴		
	۱۶ سال و بالاتر	۴/۱۱	۰/۸۳		
اقتصادی	۶ تا ۱۰ سال	۴/۲۱	۰/۶۲	۱/۵۲	۰/۲۲۱
	۱۱ تا ۱۵ سال	۴/۲۵	۰/۶۱		
	۱۶ سال و بالاتر	۴/۰۲	۰/۹۰		
اخلاقی	۶ تا ۱۰ سال	۴/۱۷	۰/۵۸	۰/۷۹۲	۰/۴۵۵
	۱۱ تا ۱۵ سال	۴/۲۸	۰/۶۰		
	۱۶ سال و بالاتر	۴/۱۳	۰/۸۷		

برای رتبه‌بندی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها، از آزمون فریدمن استفاده شد که نتایج آن در جدول ۶ آمده است.

جدول ۶. نتایج رتبه‌بندی ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها

رتبه	ضریب فریدمن	شاخص	رتبه	ضریب فریدمن	مولفه	ابعاد	
۱	۲/۹۹	مسئولیت‌پذیری در قبال اجرای قانون	۲	۱/۱۹	التزام به قانون	بعد قانونی	
۲	۲/۸۵	توجه به توسعه قوانین در جامعه					
۳	۲/۸۲	رعایت قوانین حقوقی در سازمان					
۴	۱/۳۴	تعامل با قانون‌گذار					
۱	۳/۸۷	سازمان نماد قانون‌گرایی	۱	۱/۸۱	فراگیر کردن قانون		
۲	۳/۸۲	مشارکت سازمان در قانون‌پذیری					
۳	۳/۵۹	مشارکت در امور اجتماعی قانون‌مدار					
۴	۳/۳۳	رعایت استانداردهای قوانین در جهان و بومی‌سازی آنها					
۵	۳/۲۲	توجه به اجرای صحیح قوانین حکومتی در سازمان					
۶	۳/۱۸	کنترل فساد اداری در سازمان					
۱	۴/۷۳	حل مشکلات اجتماعی	۳	۲/۴۲	التزام اجتماعی		بعد انسانی
۲	۴/۶۵	توجه به فواید و سود اجتماعی					
۳	۴/۴۹	کاهش آسیب‌های اجتماعی					
۴	۴/۳۶	کاهش تعارض‌های اجتماعی					
۱	۴/۶۴	توجه به باورهای حقیقی جامعه	۲	۲/۵۱	تعامل با جامعه		
۲	۴/۵۷	تلاش برای کسب منفعت عمومی					
۳	۴/۲۷	نگرش واقعی جامعه به امر پیشگیری					
۴	۴/۲۷	بالابردن توانایی بالقوه جامعه					
۱	۳/۷۸	التزام به سیاست‌های حقوق بشر	۴	۲/۳۶	امنیت در راستای توسعه پایدار		
۲	۳/۶۹	زندگی بهتر برای نسل بعد					
۳	۳/۶۵	کمک به آموزش همگانی در حفظ امنیت					
۴	۳/۵۲	حفظ ارزش‌های جامعه					
۵	۳/۳۳	حفظ منافع برای نسل‌های آینده					
۶	۳/۰۲	توجه به محیط زیست					
۱	۳/۱۹	عدالت آموزشی	۱	۲/۷۱	عدالت اجتماعی		
۲	۳/۱۷	برابری اجتماعی					
۳	۲/۹۶	توجه به آمایش سرزمین					
۴	۲/۹	حذف تبعیض در ارائه خدمات					
۵	۲/۷۸	تساوی و نفی هرگونه تبعیض					

ادامه جدول ۶. نتایج رتبه‌بندی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها

۱	۲/۷۶	توجه به منافع اقتصادی مشترک در جامعه	۱	۱/۵۳	توجه به منافع اقتصادی	بعد اقتصادی
	۲	توجه به سود مشترک در درون جامعه				
	۳	جبران هزینه‌های تحمیل شده بر جامعه				
	۴	توجه به حفظ امنیت پایدار در تولید محصولات				
۱	۲/۶۳	شفافیت در کسب سود	۲	۱/۴۷	مسئولیت مالی	بعد اقتصادی
	۲	توجه به ذینفعان (پرداخت مناسب)				
	۳	پیشگیری از پولشویی				
	۴	سلامت مالی				
۱	۲/۷	تلاش براساس مقررات و قوانین محلی و ملی	۱	۲/۰۸	تعهد به قوانین	بعد اخلاقی
	۲	سازگاری دایمی با قوانین و مقررات				
	۳	پرداخت مالیات و سایر وظایف مرتبط به شکل منظم و کامل				
	۴	اجابت قانون				
۱	۳/۲۴	پاسخگویی مناسب سازمان به ذینفعان	۳	۱/۹۰	تعهد به جامعه	بعد اخلاقی
	۲	توجه به امانت‌داری در تولید محصولات				
	۳	پاسخگویی مناسب سازمان به شهروندان				
	۴	توجه به اصالت تولید				
	۵	توجه به رضایت‌مندی شهروندان				
۱	۴/۷۷	ایجاد هنجارهای اخلاقی و فرهنگی در جامعه	۲	۲/۰۲	تعهد به برنامه‌های اجتماعی	بعد اخلاقی
	۲	توسعه پایدار و ایجاد یک زندگی بهتر برای نسل‌های آینده				
	۳	توجه به آزادی عمل با رعایت ارزش‌های اجتماعی				
	۴	توجه به نمادهای فرهنگی و اسلامی				
	۵	توجه به ارزش‌ها و باورهای بومی				
	۶	حمایت از برنامه‌های رفاه اجتماعی و ایجاد فرصت‌های شغلی				
	۷	توجه سازمان به مسئولیت‌های اجتماعی خود نسبت به جامعه				
	۸	تلاش برای به حداقل رساندن اثرات نامطلوب و مخرب بر جامعه				

در بررسی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مسئولیت اجتماعی مشخص می‌شود در بعد قانونی

مؤلفه «فراگیرکردن قانون» با ضریب ۱/۸۱ در رتبه اول و مؤلفه «التزام به قانون» با ضریب

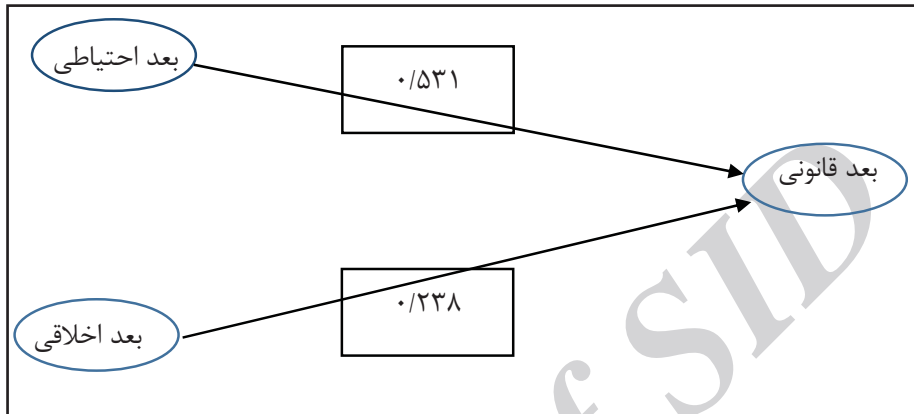
۱/۱۹ در رتبه دوم قرار دارد از طرفی در مؤلفه التزام به قانون، شاخص «مسئولیت‌پذیری در قبال اجرای قانون» با ضریب ۲/۹۹ در رتبه اول قرار دارد و باقی شاخص‌ها به ترتیب بیان شده در جدول در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در مؤلفه فراگیرکردن قانون شاخص «سازمان‌نما قانون‌گرایی» با ضریب ۳/۸۷ در رتبه اول قرار دارد. در بررسی بعد احتیاطی مشخص می‌شود «مؤلفه عدالت اجتماعی» با ضریب ۲/۷۱ در رتبه اول، «تعامل با جامعه» با ضریب ۲/۵۱ در رتبه دوم، «التزام اجتماعی» با ضریب ۲/۴۲ در رتبه سوم و «امنیت در راستای توسعه پایدار» با ضریب ۲/۳۶ در رتبه چهارم قرار دارد. در مؤلفه عدالت اجتماعی شاخص «عدالت آموزشی» در رتبه اول، در مؤلفه تعامل با جامعه شاخص «توجه به باورهای حقیقی جامعه» در رتبه اول، در مؤلفه التزام اجتماعی شاخص «حل مشکلات اجتماعی» در رتبه اول و در مؤلفه امنیت در راستای توسعه پایدار شاخص «التزام به سیاست‌های حقوق بشر» در رتبه اول قرار دارد.

در بررسی بعد اقتصادی مشخص می‌شود مؤلفه «توجه به منافع اقتصادی» با ضریب ۱/۵۳ در رتبه اول و «مسئولیت مالی» با ضریب ۱/۴۷ در رتبه دوم قرار دارد. در بررسی مؤلفه توجه به منافع اقتصادی شاخص «توجه به منافع اقتصادی مشترک در جامعه» در رتبه اول و در مؤلفه مسئولیت مالی شاخص «شفافیت در کسب سود» در رتبه اول قرار دارد.

در بعد اخلاقی مؤلفه «تعهد به قوانین» با ضریب ۲/۰۸ در رتبه اول، «تعهد به برنامه‌های اجتماعی» با ضریب ۲/۰۲ در رتبه دوم و «تعهد به جامعه» با ضریب ۱/۹۰ در رتبه سوم قرار دارد. در مؤلفه تعهد به قوانین شاخص «تلاش براساس مقررات و قوانین محلی و ملی» در رتبه اول در مؤلفه تعهد به برنامه‌های اجتماعی شاخص «ایجاد هنجارهای اخلاقی و فرهنگی در جامعه» در رتبه اول و در مؤلفه تعهد به جامعه شاخص «پاسخگویی مناسب سازمان به ذینفعان» در رتبه اول قرار دارد.

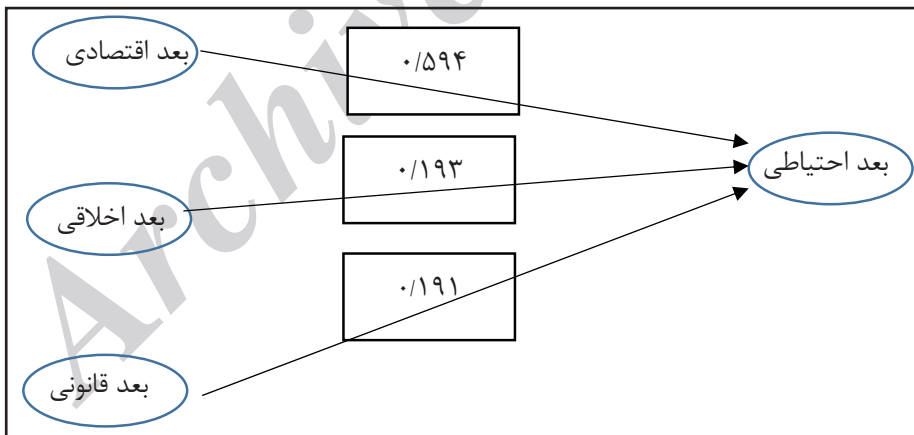
در بررسی ماتریس همبستگی ابعاد مشخص می‌شود بیشترین همبستگی بین ابعاد احتیاطی و ابعاد اقتصادی است و کمترین رابطه همبستگی هم بین ابعاد قانونی و اقتصادی است. برای مشخص شدن رابطه رگرسیونی ابعاد با یکدیگر، از رگرسیون چندگانه مدل «اینتر ۱» استفاده شد.

روش کار چنین است که در هر بخش یکی از ابعاد به عنوان متغیر وابسته و سه بعد دیگر به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته شده‌اند که نتایج چهار متغیر به شرح زیر است:

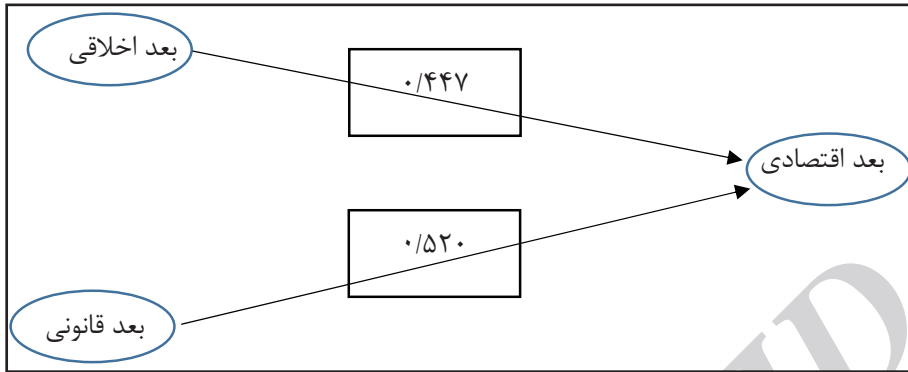
شکل ۱. ابعاد تاثیرگذار بر بعد قانونی

در بعد قانونی بیشترین ضریب بتا مربوط به بعد احتیاطی با ضریب $۰/۵۳۱$ بوده، بعد اقتصادی از معادله حذف شده و کمترین اثر هم مربوط به بعد اخلاقی با ضریب $۰/۲۳۸$ است.

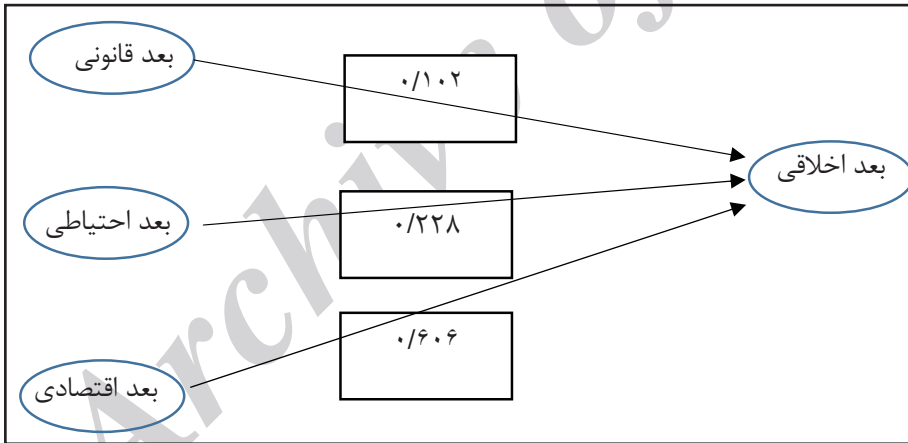
شکل ۲. ابعاد تاثیرگذار بر بعد احتیاطی

در بعد احتیاطی بیشترین ضریب بتا مربوط به بعد اقتصادی با ضریب $۰/۵۹۴$ بوده، بعد اخلاقی با ضریب $۰/۱۹۳$ در رتبه دوم و بعد قانونی با ضریب $۰/۱۹۱$ در رتبه سوم قرار دارد.

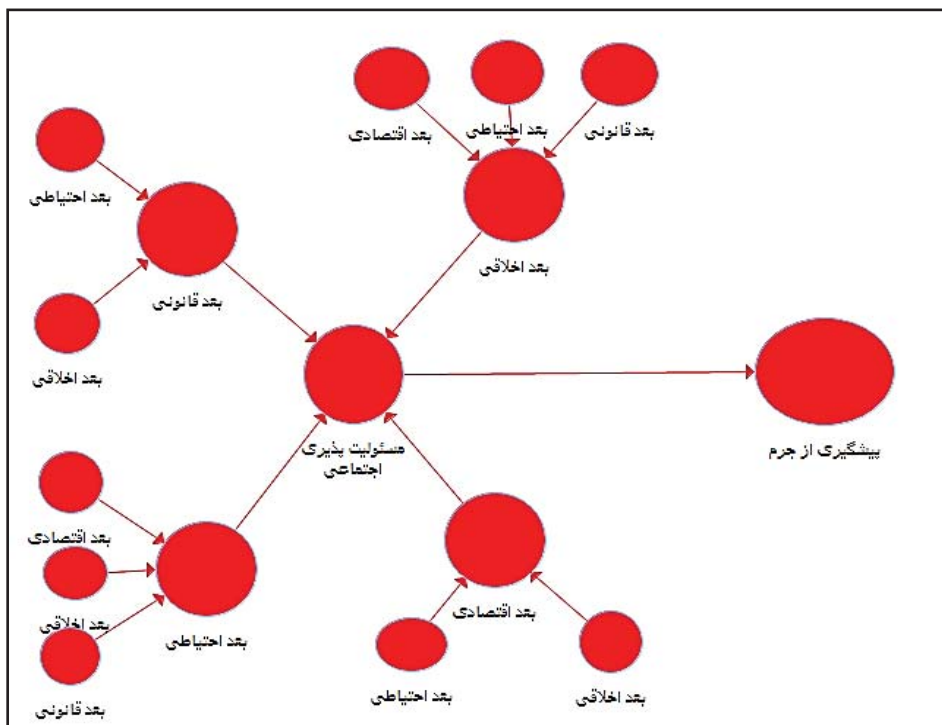
شکل ۳. ابعاد تاثیرگذار بر بعد اقتصادی

در بعد اقتصادی بیشترین ضریب بتا مربوط به بعد احتیاطی با ضریب ۰/۵۲۰ بوده، بعد قانونی از معادله حذف و بعد اخلاقی با ضریب ۰/۴۴۷ در رتبه سوم قرار دارد.

شکل ۴. ابعاد تاثیرگذار بر بعد اخلاقی

در بعد اخلاقی بیشترین ضریب بتا مربوط به بعد اقتصادی با ضریب ۰/۶۰۶ بوده، بعد احتیاطی با ضریب ۰/۲۲۸ در رتبه دوم، بعد قانونی با ضریب ۰/۱۰۲ در رتبه سوم قرار دارد. در جمع‌بندی کلی روابط بین ابعاد مسئولیت‌پذیری اجتماعی، شکل ۵ به‌دست آمد.

شکل ۵. جمع‌بندی ابعاد مسئولیت اجتماعی

بحث و نتیجه‌گیری

در بررسی توصیفی بعد اخلاقی و میانگین نمرات وضعیت موجود و مطلوب براساس اطلاعات بدست آمده از پرسشنامه پژوهش مشخص می‌شود که حدود ۷۱/۵۵ درصد از کارشناسان، مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان‌ها در بعد اخلاقی در پیشگیری اجتماعی از جرم را در وضعیت مطلوب انتخاب کرده‌اند، این درحالی است که تنها حدود ۴۱/۸۵ درصد از کارشناسان تاثیر مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان‌ها در پیشگیری اجتماعی از جرم در وضعیت موجود را انتخاب کرده‌اند که شکاف بین وضعیت موجود و مطلوب در بعد قانونی حدود ۳۰ درصد است. در بررسی توصیفی بعد اقتصادی و میانگین نمرات وضعیت موجود و مطلوب براساس اطلاعات بدست آمده از پرسشنامه پژوهش مشخص می‌شود که حدود ۳۳/۵۷ درصد از کارشناسان تاثیر مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان‌ها در بعد اقتصادی در پیشگیری اجتماعی از جرم در وضعیت مطلوب را انتخاب کرده‌اند و این درحالی است که تنها حدود ۲۱/۸۹ درصد از کارشناسان تاثیر مسئولیت‌پذیری

اجتماعی سازمان‌ها در بعد اقتصادی در پیشگیری اجتماعی از جرم در وضعیت موجود را انتخاب کرده‌اند که شکاف بین وضعیت موجود و مطلوب حدود $۱۱/۷۳$ درصد است.

در بررسی توصیفی بعد احتیاطی و میانگین نمرات وضعیت موجود و مطلوب براساس اطلاعات بدست آمده از پرسشنامه پژوهش مشخص می‌شود که حدود $۸۰/۸۱$ درصد از کارشناسان تاثیر مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان‌ها در بعد احتیاطی در پیشگیری اجتماعی از جرم در وضعیت مطلوب را انتخاب کرده‌اند و این درحالی است که تنها حدود $۴۷/۱۹$ درصد از کارشناسان تاثیر مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان‌ها در بعد احتیاطی در پیشگیری اجتماعی از جرم در وضعیت موجود را انتخاب کرده‌اند که شکاف بین وضعیت موجود و مطلوب حدود ۳۲ درصد است. در بررسی توصیفی بعد قانونی و میانگین نمرات وضعیت موجود و وضعیت مطلوب براساس اطلاعات بدست آمده از پرسشنامه پژوهش مشخص می‌شود که حدود $۴۱/۶۸$ درصد از کارشناسان تاثیر مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان‌ها در بعد قانونی در پیشگیری اجتماعی از جرم در وضعیت مطلوب را انتخاب کرده‌اند، این درحالی است که تنها حدود $۴۱/۶۸$ درصد از کارشناسان تاثیر مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان‌ها در بعد قانونی در پیشگیری اجتماعی از جرم در وضعیت موجود را انتخاب کرده‌اند که شکاف بین وضعیت موجود و مطلوب حدود $۱۷/۴۱$ درصد است.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که بین کلیه ابعاد مسئولیت اجتماعی با پیشگیری از جرم رابطه همبستگی مستقیم و مثبت وجود دارد؛ در این بین، رابطه همبستگی بعد احتیاطی، بیشترین همبستگی و رابطه بعد قانونی، کمترین همبستگی را دارند، این یافته با پژوهش مشبکی و خلیلی شجاعی (۱۳۹۰) مبنی بر این که بین مولفه‌های فرهنگ سازمان و مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان همبستگی مثبت و بالایی وجود دارد، هم‌سو است. همچنین مدل ذهنی کارکنان، اصلی‌ترین مولفه موثر بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان است؛ که این یافته پژوهش حاضر با یافته پژوهش صمدی و همکاران (۱۳۸۹) مبنی بر این که رابطه معنادار و مستقیم بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی با قابلیت‌های شایستگی، انعطاف‌پذیری، سرعت و پاسخگویی در سازمان مورد تحقیق است، هم‌سو است. نتیجه دیگر پژوهش، تاییدکننده فرض اصلی پژوهش مبنی بر وجود رابطه معنادار بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی و قابلیت‌های چابکی سازمان است و حاکی از رابطه مستقیم این دو

متغیر با یکدیگر است، که این یافته با یافته‌های پژوهش احمدی (۱۳۹۰) در خصوص شاخص‌ها، مولفه‌ها و ابعاد مفهوم پاسخگویی اجتماعی متناسب با سازمانهای هم‌سو است.

پیشنهادها

باتوجه به اطلاعات بدست آمده که مسئولیت اجتماعی می‌تواند تا ۸۰٪ در پیشگیری اجتماعی از جرم موثر باشد، بنابراین از طریق بازنگری در وظایف هریک از سازمان‌ها برای مسئولیت‌پذیری آن‌ها، براساس اولویت ابعاد چهارگانه به‌ویژه بعد احتیاطی و اخلاقی که بیشترین اثرگذاری از دیدگاه کارشناسان به خود اختصاص داده‌اند اقدام شود.

برابر اطلاعات بدست آمده بعد احتیاطی مسئولیت اجتماعی با ضریب ۵۷۸٪ رتبه اول در پیشگیری اجتماعی از جرم را به خود اختصاص داده بنابراین با فعال کردن سازمان‌های مختلف در رعایت مؤلفه‌ها و شاخص‌های بعد احتیاطی برای پیشگیری اجتماعی از جرائم به ویژه حل مشکلات اجتماعی، کاهش آسیب‌های اجتماعی، کاهش تعارض‌های اجتماعی، کمک به آموزش‌های همگانی در حفظ امنیت و حفظ ارزش‌های جامعه و در نهایت نگرش واقعی جامعه به امر پیشگیری اقدام لازم صورت گیرد. در بررسی توصیفی ابعاد مسئولیت اجتماعی و میانگین نمرات وضعیت موجود و مطلوب، بیشتر کارشناسان مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان‌ها در پیشگیری اجتماعی از جرم در وضعیت مطلوب را مثبت اما این تاثیرگذاری در وضعیت موجود را قابل قبول ارزیابی نکرده‌اند؛ بنابراین با توجه به مثبت ارزیابی شدن این ابعاد در وضعیت مطلب پیشنهاد می‌شود با فعال کردن نهادها و سازمان‌های مرتبط برای اجرایی کردن مؤلفه‌ها و شاخص‌های تاثیرگذار که در این پژوهش به آنها اشاره شد برای کاربردی کردن آنان در وضعیت موجود اقدامات بنیادی صورت گیرد.

بازتاب گسترده حضور و فعالیت سازمان‌های فعال در اجرای ابعاد مسئولیت اجتماعی از طریق رسانه‌های جمعی برای معرفی این سازمان‌ها به افکار عمومی می‌تواند در ایجاد انگیزه برای حضور سایر سازمان‌ها در این حوزه و افزایش سطح مسئولیت‌پذیری آنان در آینده موثر باشد.

منابع

- احمدی، کیومرث؛ الوانی، سیدمهدی و معمارزاده‌طهران، غلامرضا. (۱۳۹۰). سیر تکوینی پاسخگویی اجتماعی سازمانی و ارائه مدلی برای بسط مفهومی آن در سازمان‌های ایرانی. *فصلنامه مدیریت صنعتی*، ۶(۱۸)، صص ۹۷-۱۱۶. قابل بازیابی از: <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=221550>
- استانستنی، صدف و سالارزهی، احسان. (۱۳۹۱). *بررسی فرهنگ اعتقادی و بشردوستانه مسئولیت‌پذیری اجتماعی در کسب و کارها با رویکرد اندیشه دینی*. کنگره بین‌المللی فرهنگ و اندیشه دینی. قابل بازیابی از: https://www.civilica.com/Paper-ICCRT01-ICCRT01_0700.html
- الوانی، سیدمهدی و ریاحی، بهروز. (۱۳۸۲). نظریه نوین مدیریت کیفیت جامع در بخش دولتی ایران. *نشریه تحول اداری*، شماره ۴۱ و ۴۲. قابل بازیابی از: <http://ensani.ir/fa/article/37823>
- الوانی، سیدمهدی و قاسمی، احمدرضا. (۱۳۷۷). *مدیریت و مسئولیت اجتماعی سازمان*. تهران: موسسه چاپ و انتشارات مرکز آموزش مدیریت دولتی.
- بابائیان، علی؛ علیزاده، حسین و زارع، امین. (۱۳۹۴). شناسایی و رتبه‌بندی ابعاد مسئولیت‌پذیری اجتماعی ناجا در تأمین امنیت (مورد مطالعه: استان قزوین). *پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی*. (۳۰)، صص ۱۴۹-۱۷۰. قابل بازیابی از: http://www.osra.jrl.police.ir/content.php?pagename=show-article&request_id=27529&journal_id=4
- بیات، بهرام؛ شرافتی‌پور، جعفر و عبیدی، نرگس. (۱۳۸۷). *پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع محور*. تهران: معاونت اجتماعی نیروی انتظامی.
- پوراسدی، محمد و معدنی، جواد. (۱۳۹۵). تأثیر مؤلفه‌های مسئولیت اجتماعی بر کیفیت ارائه خدمات انتظامی. *انتظام اجتماعی*. (۱)۸، صص ۱۶۱-۱۸۱. قابل بازیابی از: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjCupWy5ZveAhWC6qQKHHTBjcQFjAAegQIBhAC&url=https%3A%2F%2Fentezami.sinaweb.net%2F&usg=AOvVaw1K0cMnixTSD17HC_mKhiJU <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=300170>
- حساس‌یگانه، یحیی و برزگر، قدرت‌اله. (۱۳۹۲). ارائه مؤلفه‌ها و شاخص‌های بعد اجتماعی مسئولیت شرکت‌ها و وضعیت موجود آن در ایران، *مطالعات توسعه اجتماعی-فرهنگی*، (۱)۲، صص ۲۰۹-۲۳۴. قابل بازیابی از: http://journals.sabz.ac.ir/scds/browse.php?a_id=67&sid=1&slc_lang=fa
- رجبی‌پور، محمود. (۱۳۸۳). درآمدی بر پیشگیری مقتدرانه پلیس از جرم. *فصلنامه دانش انتظامی*، (۲)۶، صص ۱۵-۳۰. قابل بازیابی از: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwjn1pJg5ZveAhUPKuwKHSfRCZQQFjAAegQIABAB&url=https%3A%2F%2Fpubj.ricest.ac.ir%2Findex.php%2Fcode9de&usg=AOvVaw2a0ZhdN0deWx4HOoWt5duu> <http://ensani.ir/fa/article/132567>
- زینالی، امیرحمزه و مقدسی، محمداقرا. (۱۳۹۱). حق بزه‌دیده بر امنیت و اطلاع‌رسانی در فرایند کیفری. *مجله تحقیقات حقوقی*. (۵۷)، صص ۲۲۷-۲۷۱. قابل بازیابی از: <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?ID=176722>
- شکرزاده، صادق. (۱۳۸۱). *تعهد در سازمان‌های آموزشی*. فصلنامه مدیریت در آموزش و پرورش. (۳۲)۸، صص ۴۶-۵۳. توقف انتشار.

- صفاری، علی. (۱۳۸۸). مبانی نظری پیشگیری وضعی از جرم. *مجله تحقیقات حقوقی*. شماره ۳۳-۳۴. صص ۲۶۷-۳۲۱. قابل بازیابی از: <http://ensani.ir/file/download/article/20100912152628>
- مجیبی، تورج و نبوی، فرشته. (۱۳۹۳). رابطه بین سرمایه اجتماعی و مسئولیت اجتماعی (مطالعه موردی دانشگاه آزاد اسلامی واحد فیروزکوه). *فصلنامه مدیریت (پژوهشگر)*، ۱۱ (۳۶)، صص ۳۱-۳۹. قابل بازیابی از: http://mgmt.iaufb.ac.ir/article_12334_0b22d5afed4cbce5b1e61a983986efaa.pdf
- محمدنسل، غلامرضا. (۱۳۹۱). *پلیس و پیشگیری از جرم (مجموعه مقالات)*. مجموعه دو جلدی. تهران: معاونت آموزش نیروی انتظامی.
- مشبکی، اصغر و خلیلی شجاعی، وهاب. (۱۳۸۹). بررسی رابطه فرهنگ سازمانی و مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها. *مجله جامعه‌شناسی کاربردی*، ۲۱ (۴)، صص ۳۷-۵۶. قابل بازیابی از: http://jas.ui.ac.ir/article_18206.html
- نجفی‌ابرنادآبادی، علی حسین. (۱۳۸۷). *مباحثی در علوم جنایی، تقریرات درسی جرم‌شناسی*. مقاطع دکتری و کارشناسی ارشد. مجموعه دو جلدی به کوشش شهرام ابراهیمی.
- نجفی‌ابرنادآبادی، علی حسین. (۱۳۹۰). *پیشگیری از بزهکاری و پلیس، درآمدی بر همایش ملی پیشگیری از وقوع جرم*. مجموعه مقالات پیش همایش ملی پیشگیری از جرم. چاپ دوم. تهران: مرکز تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری نیروی انتظامی.
- یزدان‌پناه، لیلیا و حکمت، فاطمه. (۱۳۹۳). بررسی عوامل مؤثر بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی جوانان (مطالعه دانشجویان دانشگاه شهید باهنر کرمان). *فصلنامه مطالعات اجتماعی ایران*، ۸ (۲)، صص ۱۲۸-۱۵۰. قابل بازیابی از: http://www.jss-isa.ir/article_21238.html
- نیازپور، امیرحسین. (۱۳۸۳). حقوق پیشگیری از بزهکاری در ایران. *مجله حقوقی دادگستری*. شماره ۴۸ و ۴۹. صص ۱۶۹-۲۲۶. قابل بازیابی از: <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/484554>
- Aluchna, M. (2010). Corporate social responsibility of the top ten: examples taken from the Warsaw Stock Exchange. *Social responsibility journal*; 6(4), pp 611-626. Retrieved from: <https://www.emeraldinsight.com/doi/full/10.1108/1747111011083473>
- Ceil, Chenoy. (2012). *Employees and Corporate Social Responsibility*. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2112654> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2112654>
- Choi, D. Y. & Gray, E. R. (2008). Socially responsible entrepreneurs: What do they do to create and build their companies? *Business Horizons Journal*. 51(4), pp 341-352. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0007681308000402>
- Devic, B., Neck, C.P., and Goldsby, M. (1975). Body shop international: An exploration of corporate social responsibility", *Management Decision*, 36(10), pp 649-653. Retrieved from: <https://doi.org/10.1108/00251749810245291>
- Ford, M. E (1982). Social Cognition and Social Competence in Adolescence. *Developmental Psychology*. 18(3), pp 323-340. Retrieved from: <http://dx.doi.org/10.1037/0012-1649.18.3.323>
- Kavvosi. E & chavveshbashi. F. (2011). Relation Social Responsibility and social capital in the organization. *Social Responsibility journal*. No 2. CSR press.
- Kim, Y., Park, M. S., & Wier, B. (2012). Is earnings quality associated with corporate social responsibility? *The accounting review*. 87(3), pp 761-796. Retrieved from: aaapubs.org/loi/accr
- Lantos, Geoffrey, P. (2002). The ethicality of altruistic corporate social responsibility. *Journal of Consumer Marketing*, 19(3), pp 205-230. Retrieved from: <https://www.emeraldinsight.com/>

doi/10.1108/07363760210426049

Perrini, Francesco. (2006). SME s and CSR theory: Evidence and implications from an Italian Perspective. *Journal of Business Ethics*. 67(3), pp 305-316. Retrieved from: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-006-9186-2>

Übius, TA, Oliver, RL & Alas Millan, IC. (1992). A catastrophe model for developing service satisfaction strategies. *Journal of Marketing*. 56(3), pp 83-95. Retrieved from: https://www.jstor.org/stable/1252298?seq=1#page_scan_tab_contents

Archive of SID